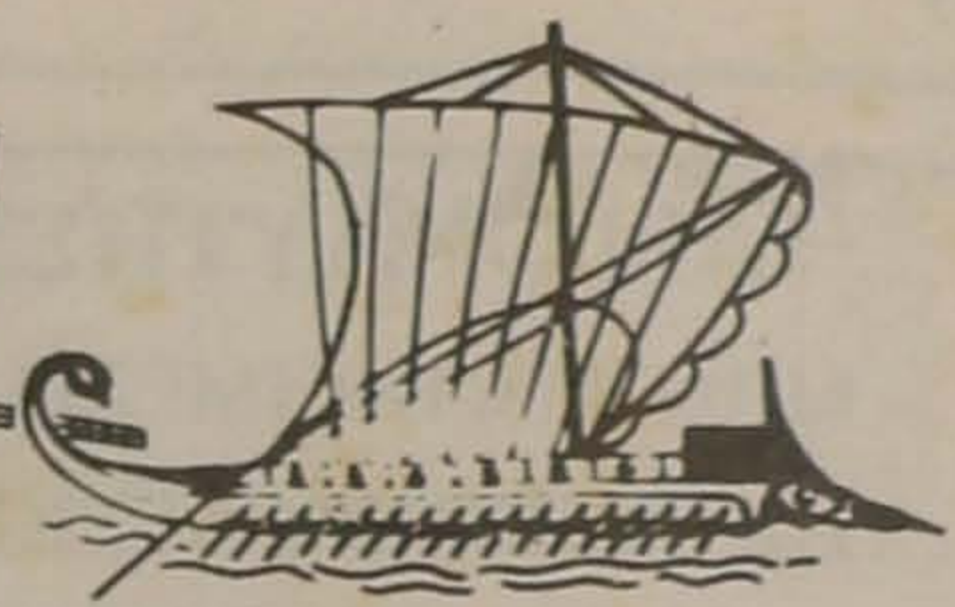

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 3ο Αρ. Φύλλου 28

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1991

Για το Πνευματικό Κέντρο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας ενημερώθηκε ο Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης κ. Τζ. Τζαννετάκης

Επίσκεψη στα Γραφεία της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας πραγματοποίησε προ της αναχώρησής του από την Βέροια (11-4-1991) ο Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Πολιτισμού κ. Τζαννής Τζαννετάκης, όπου και ενημερώθηκε με ενδιαφέρον για το θέμα της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου.

ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΕ ΚΑΙ ΠΑΛΙ Η ΠΟΛΥΜΕΛΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Στα πλαίσια των καλλιτεχνικών της δραστηριοτήτων η Ε.Λ.Β. διοργάνωσε συναυλία με την πολυμελή μικτή χορωδία της, υπό την διεύθυνση του εξαίρετου ερμηνευτή της ποντιακής μούσας Κώστα Καραπαναγιωτίδη.

Η συναυλία πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στις 22 Απριλίου 1991, ώρα 8.30 μ.μ. στην Αντωνιάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας, μέσα σε ατμόσφαιρα ενθουσιασμού και χαράς.

Στην αρχή της εκδήλωσης απηύθυνε χαιρετισμό στο πολυπληθές ακροατήριο ο πρόεδρος της Ε.Λ.Β. κ. Οδυσσεύς Γωνιάδης και στη συνέχεια ακολούθησε η χορωδία, η φήμη της οποίας ως γνωστό έχει ξεπεράσει κι αυτά ακόμα τα στενά όρια της Βόρειας Ελλάδας. Με βάση το πρόγραμμα της εκδήλωσης, η χορωδία ερμήνευσε τα παρακάτω τραγούδια κατά τρόπο θαυμάσιο: Τρα-

ντέλλενοι, Χάραξεν η Ανατολή, Θύμισμαν, Η Ρωμανία Πάρθεν, Αητίτς επαπατέτανεν, Τ'ήλ' το κάστρο, Ακρίτας όντες έλαμπεν, Η Κόρ' επήεν σον παρχάρ', Τη Τρίχας το γεφύρι, Πίνω το τσιμπούκι και ορφάνεψαν τα μέρη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, η εκτός του προγράμματος εμφάνιση μικρών τραγουδιστών, καθώς και ερασιτεχνών νέων προκάλεσε τον ενθουσιασμό του ακροατηρίου το οποίο τους καταχειροκρότησε με την ψυχή του. Ιδιαίτερη δε, εντύπωση

δημιούργησε η παρουσίαση νεαρής ποντιόπουλας, που πρόσφατα ήρθε από τη Σοβιετική Ένωση και η οποία με τη θαυμάσια φωνή της και με τη συνοδεία ακορντεόν που η ίδια έπαιζε, ερμήνευσε παλιό ρούσικο τραγούδι.

Και τέλος, την επιτυχημένη αυτήν συναυλία και κάτω από τα θερμά χειροκροτήματα, έκλεισε ο χοράρχης Κώστας Καραπαναγιωτίδης με ένα νέο τραγούδι του, που αναφέρεται στην οδύσσεια του Πόντου.

Την σπουδαία αυτή συναυλία τίμησαν μεταξύ άλλων και ο εκπρόσωπος του Μητροπολίτη Αρχιμανδρίτης κ. Παύλος Αποστολίδης, ο οποίος πάντα τιμά τις εκδηλώσεις της Λέσχης.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι, η χορωδία της Ε.Λ.Β. αποτελεί εδώ και πέντε χρόνια ένα κόσμημα της Βέροιας με μεγάλη ακτινοβολία, που σαγηνεύει, συγκινεί και εμπνέει.

ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Καταστατικού θα πραγματοποιηθεί μετά από αίτηση 39 μελών της Ε.Λ.Β. Εκτάκτη Γενική Συνέλευση για θέματα λειτουργικά και καταστατικά της Λέσχης.

Η Γ.Σ. θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 5-5-1991 στο Αμφιθέατρο του Α' Γυμνασίου, ώρα 10.30 π.μ. Σε περίπτωση μη απαρτίας η Γ.Σ. θα πραγματοποιηθεί την επόμενη Κυριακή στον ίδιο χώρο και με τα ίδια θέματα.

Σχετικές προσκλήσεις πήραν ήδη τα μέλη.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Από τις 29 Απριλίου άρχισαν στην Ε.Λ.Β. ελεύθερα μαθήματα Ιστορίας και Ποντιακής Διαλέκτου από τον κ. Γιάννη Μελετίδη.

Τα μαθήματα γίνονται στην αίθουσα της χορωδίας της Λέσχης (δίπλα στην Ταβέρνα της Λέσχης) κάθε Δευτέρα, ώρα έναρξης 8 μ.μ. ΑΚΡΙΒΩΣ.

Σημειώνεται ότι τα ίδια μαθήματα γίνονται και στα χορευτικά τμήματα.

Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλ. 28.356 (τηλέφωνο Γραφείου Λέσχης).

Ημερήσια εκδρομή της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Την Κυριακή 21 Απριλίου 1991 η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας πραγματοποίησε ημερήσια εκπαιδευτική εκδρομή για τα μέλη της Χορωδίας, του χορευτικού και του θεατρικού τμήματος με διαδρομή τους αρχαιοελληνικούς χώρους Λευκαδίων, Πέλλας και Θεσσαλονίκης. Ξεναγός αυτής της εκδρομής ο κ. Γεώργιος Τερεζάκης. Τα πούλμαν δε ήταν του "ΑΝΕΣΤΗ ΤΟΥΡΣ" και "ΑΧΙΛΛΕΑ ΤΟΥΡΣ".

Ήταν μία εκδρομή θα έλεγε κανείς όχι μόνο εκπαιδευτική, αλλά και ψυχαγωγική, αφού χάρισε στους 70 εκδρομείς όμορφες στιγμές. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η εκδρομή ήταν άργιστα οργανωμένη και με ωραίο πρόγραμμα.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Η Ποντιακή Διάλεκτος

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Η ποντιακή διάλεκτος έλκει την καταγωγή της από την αρχαία ιωνική διάλεκτο εξαιτίας της ιωνικής καταγωγής των απόικων. Είναι ελληνικότερη και θαυμάσια σε εκφραστικότητα. "Τυχάνει (η ποντιακή) γνήσια διάλεκτος του μεγάλου και κύριου κορμού της ελληνικής γλώσσας, πολλών γνησιωτέρα άλλων τοπικών διαλέκτων. Η διάλεκτος αυτή δύναται να καυχήθῃ ότι ανάγει μέγα μέρος του πλουσιού λεξιλογίου αυτής εις την Ιλιάδα και

την Οδύσειαν...". λέει μεταξύ άλλων ο κ. Παπαμιχαλόπουλος. Ο δε Σ. Κυριακίδης βρίσκει σ' αυτήν και στοιχεία από την "κοινήν αττικήν" και μάλιστα τα στοιχεία αυτά ανήκουν στη διάλεκτο που μιλούσαν οι Αθηναίοι την περίοδο του 500 - 400 π.Χ. Η αττική αυτή διάλεκτος η οποία είχε δανειστεί αρκετά στοιχεία και λέξεις από όλες τις άλλες διαλέκτους (Αιολική, Δωρική) με την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου μεταφέρθηκε και μιλήθηκε και στον

Πόντο.

Η διάλεκτος αυτή που ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος της ιωνική στα βυζαντινά χρόνια γενικεύεται σ' ολόκληρο τον Πόντο και παράλληλα εξελίσσεται και πλουτίζεται.

Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας η διάλεκτος (κοινή) άρχισε σιγά σιγά να διασπάται σε τοπικά ιδιώματα, όπως της Αμισού, της Ινεπόλεως, της Σάντας, της Σινώπης, της Κερασούντας, των Κοτυώρων

(Ορντού), της Νικοπόλεως, της Οινόης, του Οφι, των Σουρμένων, της Τραπεζούντας και της Αργυρουπόλεως (Χαλδίας).

Οι Πόντιοι του Καυκάσου διατήρησαν τα τοπικά ιδιώματα της ιδιαίτερής τους πατρίδας. Οι Πόντιοι του Καυκάσου παρ' ότι ζούσαν ανάμεσα σε ξένες εθνότητες διατήρησαν ατόφια την ποντιακή διάλεκτο και η οποία μάλιστα περισσότερο συγκλίεται προς τα γλωσσικά ιδιώματα της Χαλδίας και

της Σάντας. Ακόμα σημειώνεται ότι σε περιοχές του Δυτικού Πόντου εμφανίζονται έντονα γλωσσικά ιδιώματα των νησιών του Αιγαίου Πελάγους. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι περιοχές του Δυτικού Πόντου είχαν επικοινωνίες και επαφές με τους κατοίκους των νησιών.

Οι Πόντιοι που έρχονται από τις χώρες της Σοβιετικής Ένωσης ομιλούν την ποντιακή διάλεκτο που έχει και αυτή τα χαρακτηριστικά ιδιώματα της ιδιαίτερής τους πατρίδας

στον Πόντο. Λέγεται ότι τα παραδοσιακά ποντιακά τα διασώζουν οι Οφιίτες και Τουργιαλήδες της σημερινής Τουρκίας.

Ακόμα θα πρέπει να ληφθεί ότι γλωσσικά στοιχεία της Ποντιακής Διαλέκτου εύκολα βρίσκονται στην Κρητική και Κυπριακή διάλεκτο (εποικισμός από Ποντίους).

Οι Πόντιοι σήμερα εξακολουθούν να μιλούν την πατρώα διάλεκτο στα αμιγή ποντιακά χωριά. Στα αστικά όμως κέντρα τα πράγματα - δυστυχώς - αλλάζουν. Οι δια-

σκορπισμένοι Πόντιοι αρχίζουν να λησιμονούν την ποντιακή διάλεκτο.

Η Ποντιακή Διάλεκτος που έχει ζωή περίπου 28 αιώνων θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη μελέτη της, γιατί είναι η πιο ενδιαφέρουσα επιζώσα αρχαία διάλεκτος που κρύβει μέσα της την αναλλοίωτη ελληνική ταυτότητα και την αέναη εθνική ενότητα. Και εδώ η υποχρέωση της πολιτείας, των πνευματικών ιδρυμάτων, των Ποντιακών Σωματείων και του κάθε Πόντιου.

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.
"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"
ΤΗΛ. 0331/66.913 - FAX 0331/66.979
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. 0331 - 28.356
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δρχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

Αέρις ο ζαντόν

ΤΗΣ Κ. ΕΛΕΝΗΣ ΠΙΠΕΡΙΔΟΥ - ΛΑΦΑΖΑΝΗ

Εξω απ' το χωριό Σίσα, περίπου 20 χιλιόμετρα μακριά - ανάμεσα στα τρία χωριά Παλλαδάντων, Μασσούρα και Αγροίδ, στο βουνό - υπήρχε ένα μοναστήρι: Το Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου, ο οποίος ήταν πολύ θαυματουργός. Αυτό είχε 12 καλόγριες και μία ηγουμένη και λειτουργούσε κάθε Κυριακή. Με τη σειρά ερχόταν ο παπάς ένας από τα τρία παραπάνω χωριά κι έκανε τη λειτουργία. Η φήμη του Αγίου Γεωργίου είχε φτάσει πολύ μακριά. Αν εξαιρέσουμε το φόβο και τρέμο που προκαλούσε στους χριστιανούς, ήταν και ο μεγάλος άγιος - θαυματουργός των Τούρκων. Ίσως φανεί απίστευτο, πως ένας Τούρκο πίστεψε σ' έναν άγιο των χριστιανών. Όλοι τον έλεγαν "ζαντόν Αέρι". Δεν παύει όμως, να είναι αληθινό, να είναι θαύμα...

Ας μεταφερθώ λίγα χρόνια πίσω κι ας αφήσω καλύτερα τη φωνή του μακαρίτη παππού μου Περικλή να ηχεί στ' αυτιά μου...

"Ετον μίαν ένας Τούρκος, δύο ημέρας μακρά ασόν άγιον και είχαν έναν παιδίν επτά, οκτώ χρονών, λολόν.

Εναν ημέραν, είπεν τη γαρρίνατ: Θα πάω με το μουλάρ' το παιδίν εμουν σον άγιον Γεώργιον τον ζαντόν. Κι αν το παιδίν' εμουν καλαζεύ θα χαρίζω σο μοναστήρ το μουλάρ. Καλά είπεν η γαρρίατ. Κι εχπάστεν. Αφού επορτάτεσαν δύο ημέρας εσομώσαν. Μόλις εσέβαν σο

μονοπάτ, από παν ασό μουλάρ - όπως έσον ψηλά το παιδίν - είδεν τα κωδώνια κι αμέσως εκούιζεν: "τέχα! τέχα", δηλαδή "να! να!".

Ατό έτον!...
Σ' ολίγον οι καλόγριες ένοιζαν το κλειδωμένον την εζώπορταν κι εδέχτανατ.

Εσέβεν απές ο Τούρκον, έσυρεν το μουλάρ σο μαντρίν κι ίσα επήεν έψεν κερία σην εκκλησίαν. Την βραδύν εδώκανατ έναν ασά κάμαρ ντο είχαν το μοναστήρ, εμόντσανατ. Το πρωί που εζημέρωσαν Κερεκή, αφού εφύλεσαν όλα τα εικόνας, εκκλησιάσαν.

Όταν θα έφτευεν ο Τούρκον, αφού πρώτα εφέκεν το μουλάρ σο μοναστήρ, κατασυγκινημένος εδώκεν εναν λίβραν την γουμέντσαν και είπεν ατεν: "Θα φτάτε έναν χοντρόν, αγνόν κερί, ίσα με το πόι τη παιδί μ' και έφτευεν.

- Αληθινά, εποίκαν όπως είπεν ατεν έναν τρανόν χοντρόν κερίν κι εκράτεσαν ατο σην σιαμουντάναν (κηροπήγιον).

Απ' εκεί κι ατά τα παιδία - όπως κι εγώ - όταν επέναν σην εκκλησίαν ερώταναν: γιατί γιαγιά αούτο το κερί εν ατόσον χοντρόν; Πε μας την ιστορίαν!...

Σημείωση *ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ: Ζωντανή και με χάρη η αφήγηση της κ. Ελένης Πιπερίδου - Λαφαζάνη. Τέτοιες αφηγήσεις καταδεικνύουν τις ρίζες μας. *Ο ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ* πολλά θέλ' να γράφτετε αίκα (αίσια) ιστορίας.

Απρίλιος
Απρίλις

Το μήνα Απρίλιο η Ανοιξη έδινε την παρουσία της με τα μανουσάκια (μενεξέδες) που πλημμύριζαν τις βουνοπλαγιές και τα ακρόδασα. Για την αστάθεια του καιρού κατά το μήνα Απρίλιο έλεγαν χαρακτηριστικά: "Απρίλις έρται και περνά", τ' άλλο κλαίει, τ' άλλο γελά, (ο Απρίλιος έρχεται και περνά, άλλοτε κλαίει και άλλοτε γελά). Με τη βελτίωση του καιρού έβγαζαν τα κατοικίδια ζώα στις κοντινές εσχές (μεζιρέδες), όπου σχεδόν κάθε οικογένεια είχε τη δική της καλύβα ή μάντρα. Επίσης αρχίζαν και οι πρώτες γεωργικές εργασίες.

Τα μωσαράκια και τα αρνάκια που γεννιόταν τον Απρίλιο τα ονόμαζαν "Απρίλα". Γενικά τον Απρίλιο τον θεωρούσαν μήνα χαρούμενο. Ήταν ο μήνας με τις μεγάλες γιορτές, όπως η Λαμπρή (συνήθως το Πάσχα πέφτει τον Απρίλιο) και η γιορτή του Αγίου Γεωργίου (Αέρις).

Παροιμίες

1. Αγνόν και θαυμαστόν (παράξενο και θαυμαστό. Σε περίπτωση παραδοξότητας).

2. Αδά στέκι κι ακεί ευριεται (εδώ στέκει και κεί βρίσκεται. Για άνθρωπο ζωηρό, ευκίνητο).

3. Αέρα εν, κι ακού (αέρας είναι, δεν ακούω. Γι' αυτόν που κάνει πως δεν ακούει).

4. Αλλομίαν εν αντρίζω, θα γροϊκώ κι κυματίζω (μία

Νέο Δ.Σ. στο Σύλλογο Ποντίων της Σταυρούπολης Θεσ/νίκης

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Ποντίων Σταυρούπολης Θεσ/νίκης που εκλέχτηκε από τις αρχαιρεσίες της 24 Φεβρουαρίου συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Παν. Κοντεσιδής πρόεδρος, Γιάν. Γεωργιάδης αντιπρόεδρος, Νίκος Νυμφόπουλος γεν. γραμματέας, Γιάν. Βενετικίδης ταμίας και μέλη Ν.Τσιλογλανίδης, Κ. Μιχαηλίδης και Ε. Ταχματζίδης. Καλή επιτυχία τους εύχεται ο "Αργοναύτης" στο έργο τους.

Νέα Διοίκηση στο "Φάρο" Ποντίων Θεσ/νίκης

Η νέα Διοίκηση του "Φάρου" Ποντίων Θεσ/νίκης μετά από τις αρχαιρεσίες της 11 Μαρτίου συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής: Στάθης Ευσταθιάδης πρόεδρος, Ν. Τσαλικίδης αντιπρόεδρος, Λ. Αμαντιδής γεν. γραμματέας, Δ. Δημητριάδης ταμίας και μέλη Μ. Πετρίδου, Γ. Μαυρίδης και Κ. Παπαδόπουλος.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ακόμη φορά αν παντρευτώ, θα ξέρω να κυματίζω. Σε περίπτωση πείρας άριστου οδηγού).

Αινίγματα

1. "Άσπρα βούδε αλωνίζου, η βαιμάννα κλώθ" τ' αλώνιν και ο γέρον σακκουλιάζει" (Τα δόντια, η γλώσσα και το στομάχι).
2. "Απάν' 'ς οσπίτι μουν καρύδε απλωμένα" (Τα άστρα).
3. "Σ' σό μαύρον το γαιδοούρ' απάν έσυραν άσπρον στρώμαν" (Ο δίσκος γιατο ψήσιμο του ψωμιού).
4. "Ένι έναν πράμαν κι όλ' οι αρθώποι έχουν ατο. Το πρωί γεμνούν ατο και το βράδον φκαιρώνουν ατο" (Το παπούτσι).

Δίσιχα

1. Εφτά χρόνε εϊμ' άρρωστος κ' ατώρα ελαρώθα είδα την Τάπλας Ζαρωτά και Ξαν επαλαιώθα.
2. Εχάσα την τριγώνα μου και με την αμελίαν, ατώρα 'λεπω σε αλλού και τρώγω την καρδιά μ'.
3. Εχολέστα τριγώνα μου κ' εσέν κι καλατσέω εποίκες με νε άπιστε σ' ήν πόρτα σ' κί οραεύω.
4. Εχτισα το σπιτόπο μου με πέντε παραθύρια κι άπιστος η τριγώνα μου στέκει σα κατωθύρα (:).
5. Ηλιον μαραινει μαράντα και πολλαλά χορτάρε κ' εσύ μαραιν' τς και τη χωρέτ'ς, έμορφα παληκάρε.
6. Η πεθερά μ' η άπιστος κι ατέ υφαιν' τα σάλε δός μι τη θαγατέρα σου κι θέλ και βραχάλε.
7. Η Σουμέλα η Παναγιά έχει μακρεάς σκάλας κι η

Λεξιλόγιο

1. αναρχής = εξαρχής
2. ανεγροίκιστος = αγροίκος
3. αρ = λοιπόν (το ομηρικό άρ)
4. αφύνω = αραιώνω
5. αρύς = αραιός

6. βυλαλιζω = βυζαίνω
7. γλώνω = λιώνω
8. δίγω = δίνω
9. δόντ' = δόντι
10. εγδίν = γουδί (από το αρχαίο ιγδών)
11. εξέρω = ξέρω
12. ζελεύω = ζηλεύω
13. θαρρώ = ελπίζω
14. θερίον = θηρίο
15. καλατσέω = συνομιλώ

ΑΝΕΚΛΟΤΑ

Αγαπά με και κρούει με

Τη Κιπάρ' η Βαρβάρα ασ' σή Κοκοζάντων, έντρισεν κ' επαίρεν τη Τζιμπλέα τον κοτσόν ασ' σή Καρτουλάντων. Τσεγέλαινα έτον, άμαν έναν ζαόπον πα γιοβάναινε έτον. Εποίεν πολλαίτσες και τον άντραν ατεν βαρέα 'κι έκουεν.

Αρ' για τ' από κάθαν ημέραν έτρωνε το ξύλον. Οι γειτονάδες όνταν ερώταναν

κόρη τίναν αγαπά έχει μακρέα τσέμες.

8. Η τάπλα σ' έν βερεσίαν τα φουλιρόπα τ'ς Ξένα κι ατά τα Ξανθά τα μαλλίας πως είναι μεταξένα.

9. Η Τραπεζούντα ευκερόθεν κ' εζήγα σα χωρία θα παίρω σε τριγώνα μου τάπλαν και φουλιρία.

10. Η τριγώνα μ' ερώστεσεν με τ' έμορφα τα κάλε, αρρωστικά θα φέρ' ατεν και Γιάφας πορτοκάλε.

11. Θα κάθουμαι και λέγω 'σας παιδία τραγουδίας εμέναν' επανάλωσεν τριγώνα μ' η λαλις.

12. Έ' αποθάνω ψεμματικά θα τερώ πολλα κλαίς με; Τα μυστικά ντ' ές καρδιά σ' θα τερώ άλλο λες με.

Ο σκύλον και τα τσαρούχια

Είνας μίαν, εσέγκεν τα τσαρούχια τ' σήν ανάλυσην και φορεί ατα. Ερθεν είνας σκύλος κ' επήρεν ατα κ' εφυγεν.

Ερούξεν από πίσ' ατ', κι επόρεσεν να πίσ' - ατον

- Δέβα είπεν - ατον, εγώ θα δίγω εκατόν παρὰς και παίρω έναν ζευγάρ' και φορώ, άμαν εσύ πάντα οξυπόλτος θα είσαι.

Ο κορ Αντώνης

Ο Κόραντωντς 'ς σή Ναβαρουσίαν πολλα δουλείας έκλωθεν. Είχεν μαγαζίν, καφενεϊον και φουρνίν. Ημποιος έκουεν τ' όνομαν ατ' και τα δουλείας ντό εποίεν, εθάμαζεν και έλεγεν:

- Τζάνουμ, στραβός άνθρωπος πως πετζαρεύ αίκα δουλείας!

Κάποιος ερώτεσεν ατον:

- Τάη Αντών', εσύ τυφλός 'κι είσαι και γιατί λέγ'νε σε Κόραντων;

- Εί ρίζα μ' εγώ κόρ'τς 'κι είμαι άμαν τα δουλείας 'μ' είναι κόρ'κα.

"Ο Κληδωνάς" από το Θεατρικό Τμήμα
της Ευξεινου Λέσχης Βέροιας

Από τις πρόβες του θεατρικού έργου "Ο Κληδωνάς"

Όπως αναγγείλαμε και στο προηγούμενο φύλλο μας, ολοκληρώνονται πια οι πρόβες για το ανέβασμα του θεατρικού έργου του Φίλιππου Κτενίδη "Ο Κληδωνάς". Σύντομα αναμένεται να ανακοινωθεί η ημερομηνία της παράστασης. Αξίζει να σημειωθεί ότι το θεατρικό τμήμα της Ε.Λ.Β. συμβάλλει αποφασιστικά στην αποκάλυψη και διατήρηση του παραδοσιακού ποντιακού πολιτισμού και γι' αυτό θα πρέπει να αγκαλιαστεί από όλους μας.

Επесαν εθελοντές στο Παγγαίο ΚΑΥΚΑΣΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟ '97

(Ανασημοσιεύεται από τη "Μακεδονική Ζωή" τεύχος 253, Ιουν.1987)

ΤΟΥ ΦΩΤΗ ΤΡΙΑΡΧΗ

Από τις 19/3/1887 το Σώμα Δημαρά στρατωνίζεται στους στρατώνες του Πυροβολικού. Την ίδια μέρα ο υπουργός των Στρατιωτικών κ.Ν. Μεταξάς με την υπ' αριθμ. 22928 "λιαν επίγειου" διαταγή του προς τη Διεύθυνση Υλικού Πολέμου διατάζει να χορηγηθούν:

...εις τον κ.Παναγιώτη Δημαράν επί αποδείξει (150) εκατόν πενήντα τυφέκια Γκρά Πεζικού ολομερή και (45.000) τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδες φυσίγγια βολλιδωτά τυφέκιο Γκρά Πεζικού.

Και από μία άλλη μεταγενέστερη διαταγή του ίδιου υπουργού την 31/279/ 15.4.1897 πληροφορούμαστε ότι χορηγήθηκαν στον Δημαρά στρατιωτικός ιματισμός κλπ για 150 Ευζώνους, πέντε ζευγάρια κυάλια αξιωματικών τρίτου μεγέθους και δύο σάλπιγγες πεζικού.

Εκτός από τον στρατιωτικό εφοδιασμό που έγινε από το Κράτος όλες τις άλλες δαπάνες κατέβαλε αυτός ο ιδεαλιστής "κοντοτιέρος" ο Παναγιώτης Δημαράς πληρώνοντας από τη δική του περιουσία και από συνεισφορές των Ελλήνων της Ρωσίας.

Ενα βράδυ οι Ευζώνοι της ειδικής αυτής αποστολής με επί κεφαλής τον Δημαρά και κατεβαίνουν στον Πειραιά και επιβιβάζονται στο ατμόπλοιο "Ηπειρος" της Πανελληνίου Ατμοπλοϊκής Εταιρείας.

Τα μεσάνυχτα, στις 31.3.1897 αποπλέουν για Τρίκερι. Την ξαπάνη των ναύλων κατέβλεπε ο υπουργός των Στρατιωτικών.

Ο υπουργός Ναυτικών Ν. Λεβιδής με τηλεγράφημά του προς τον λιμενάρχη του Βόλου τον διατάζει να ειδοποιήσει εκείνους από την περιοχή που πρόκειται να συμμετάσχουν στην αποστολή Δημαρά να βρίσκονται στο Τρίκερι όπου θα εράσει το πλοίο να τους παραλάβει.

Στο Τρίκερι πραγματικά περίμεναν τον Δημαρά ο οπλαρχηγός Ι.Βελτζάς, ο δικηγόρος Κ. Τσακατούρης και οι πλοηγοί Ευστ. Καραβαγγέλης και Δ.Ι.Γαργάρας.

Σε σύσκεψη που έγινε ο

πλοηγός Καραβαγγέλης ζήτησε, αντίθετα από τα καθορισμένα σχέδια, η απόβαση να γίνει όχι στις Ελευθέρες αλλά στο Πόρτο - Λάγος της Θράκης. Ο κυβερνήτης όμως του πλοίου "Ηπειρος" Εμμανουήλ Κασαοπούδης αρνήθηκε να αλλάξει δρομολόγιο. Φαίνεται ότι επήλθε διαφωνία και μεταξύ του δημαρά και του Καραβαγγέλη γιατί οι δύο τους για να επιλύσουν τη διαφορά τους προσέφυγαν στον Κ. Σαχτούρη τον αρχηγό της Ανατολικής Μοίρας του Ελληνικού Στόλου που ναυλοχούσε στους Ωρεούς. Ο Σαχτούρης αποφάσισε η απόβαση να γίνει στις Ελευθέρες όπως είχε προγραμματιστεί.

Μετά την επίσκεψη στον Σαχτούρη ο Δημαράς και ο Καραβαγγέλης στον Αρχηγό του Τορπιλικού Στόλου πρίγκηπα Γεώργιο. Εκείνος τους μίλησε κι αναπτέρωσε το φρόνημά τους. Μάλιστα όπως γράφει ο Η. Οικονομόπουλος "...ο Καραβαγγέλης ιδιαίτερος μετετράπη έκτοτε από πλοηγός εις αληθή ατρόμητον οπλαρχηγόν".

Το Σώμα Δημαρά τελικά αποτελέσανε 146 άνδρες που οι περισσότεροι κατάγονταν από τον Καύκασο της Ρωσίας. Κατανεμήθηκαν σε τρία τμήματα με διοικητές τον Π. Δημαρά που ήταν και ο γενικός αρχηγός, τον Ι. Βελτζά και τον Ε. Καραβαγγέλη. Κάθε τμήμα είχε δύο μαιωτήριων διμοιριών. Επικεφαλής των διμοιριών ήταν αφηρητήσαντες λοχίες του στρατού.

Τα μεσάνυχτα της 3ης Απριλίου 1897 το ατμόπλοιο "Ηπειρος" έφθασε στο προκαθορισμένο σημείο για την απόβαση.

Μετά την απόβαση των Ευζώνων το ατμόπλοιο απέπλευσε ώρα 2.30 μεταμεσονύκτιο για Κυρά Παναγιά όπου σύμφωνα με τη διαταγή του Υπουργείου Ναυτικών θα παρέμενε όλη την ημέρα. Τη νύχτα θα ξαναρχόταν στις Ελευθέρες για να παραλάβει το Σώμα Δημαρά που θα είχε

πια τελειώσει την αποστολή του. Το σύνθημα αναγνώρισης ήταν τέσσερις φωτιές από τις οποίες οι Ευζώνοι θα έσβηναν την πρώτη και την τρίτη. Στο πλοίο επιβίαινε ο επιμηλητής Γ. Σακελλαρίδης, ο δικηγόρος Κ. Τσακατούρης και ο πλοηγός Δ.Ι.Γαργάρας.

Η απόβαση πραγματοποιήθηκε χωρίς κανένα απρόοπτο στη θέση "Ντρέσνα" (το σημερινό χωριό Μυρτόφυτο στους πρόποδες του Συμβόλου της επαρχίας Παγγαίου του νομού Καβάλας).

Οι κάτοικοι της Ντρέσνας, Έλληνες με φλόγα του πατριωτισμού. Πέρασαν τους Ευζώνους μέσα από την Πιερίδα κοιλάδα, έφθασαν στο χωριό Αυλή κι από εκεί άρχισαν να ανεβαίνουν στο Παγγαίο, χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τους Τούρκους. Στρατοπέδευσαν πάνω από το χωριό Νικήσιανη. Ίσως να ήθελαν να αναπαυθούν και να προετοιμασθούν για το δεύτερο μέρος της αποστολής τους. Δηλαδή την "κατάληψη" της Μονής Εικοσιφοίνισσας και την ανατίναξη της σιδηροδρομικής γραμμής στην Αγγίστα. Το πιθανότερο όμως είναι ότι θα είχε πια ξεμυτίσει κι έπρεπε κάπου να κρυφθούν για να μην τους δούν οι Τούρκοι.

Δυστυχώς αυτό δεν το αποφύγανε.

Ο Α. Παπανδρέου σύμφωνα με πληροφορίες που συνέλεξε από γέροντες χωρικούς τα τελευταία χρόνια αναφέρει ότι τους Έλληνες φουστανελλοφόρους τους είδαν τρεις Τούρκοι τσοπάνηδες που έβρισκαν εκεί γύρω τα ποίμνιά τους. Οι Ευζώνοι πρόλαβαν και σκότωσαν τους δύο αλλά ο τρίτος ξέφυγε, έφθασε στο Παλιχώρι κι ανέφερε στις τοπικές αρχές την πληροφορία.

Το γεγονός αναφέρθηκε αμέσως στον Καϊμάκη του Πραβίου (σημερινή Ελευθερούπολη). Το Παγγαίο αποτελούσε τότε ιδιαίτερο Καζά (επαρχία). Ο Καϊμακάμης εξαπέστειλε ειδικό έφιππο αγγελιοφόρο στην Καβάλα. Ο αγγελιοφόρος αυτός περνώντας από τα Τούρκικα χωριά φώναζε μεγαλοποιώντας το γεγονός:

"... Μπίν φούσταλε γλεντινιρέ Παγγαίοντα" ("Χίλιοι Ευζώνοι έφθασαν στο Παγγαίο").

Από δω και πέρα αρχίζει η "αντίστροφη μέτρηση" για το Σώμα Δημαρά.

Οι Τούρκοι ηγήτορες Καβάλας - Δράμας και Πραβίου κινητοποίησαν αμέσως τις δυνάμεις που διαθέταν σε τακτικό στρατό και "μπαιμπουζούκους" (ατάκτους εθελοντές). Κυκλώσανε τον οπισθο χώρο της Πιερίδας κοιλάδας και τους όρους Παγγαίου και αρχίσανε τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις

Συνέχεια από το προηγούμενο

Η πρώτη γραπτή μαρτυρία που έχουμε είναι του 1567, στην οποία ο τοπικός μητροπολίτης έφερε τον τίτλο "Μητροπολίτης Καφά". Ακόμη γνωρίζουμε ότι από το 1631 ως το 1642 χρημάτισε μητροπολίτης της ίδιας έδρας ο Παρθένιος. Το 1661 όμως το πατριαρχείο, επειδή η μικρή επαρχία δεν μπορούσε να διατηρήσει πια το μητροπολίτη της, την παραχώρησε στην εκκλησιαστική επαρχία Αμασείας και Καφά ο Κύριλλος, τον οποίο το 1668 διαδέχτηκε ο Γεράσιμος. Η σύμπτυξη των εκκλησιαστικών μητροπόλεων επιβεβαιώνεται και από το Μ. Γεδεών στους πατριαρχικούς πίνακές του.

Το 1678 όμως η εκκλησιαστική επαρχία του Καφά αποσπάστηκε από τη μητρόπολη Αμασείας και παραχωρήθηκε στην επαρχία Γοθθίας. Για πρώτη φορά ο μητροπολίτης Γοθθίας, Μεθόδιος (1673 - 1680), έγινε ο αποκλειστικός εκκλησιαστικός ποιμέναρχης όλων των Ελλήνων της Κριμαίας. Μετά τους Νεόφυτο (1680 - 1707), Μακάριο (1707 - 1710), Παρθένιο (1710 - 1725), Γεδεών (1725 - 1760), Δωρόθεο (1760 - 1769), τελευταίος μητροπολίτης της επαρχίας αυτής έγινε ο Ιγνάτιος Κοζατίνωβ (1771 - 1786). Την περίοδο της αρχιερωσύνης του Ιγνατίου ο ελληνοισμός της Κριμαίας στην πλειοψηφία του μετανάστευε, ύστερα από συνεννόηση με την αυτοκράτειρα της Ρωσίας Αικατερίνη Β', στην περιοχή της Μαρσιούπολης. Για το μητροπολίτη Ιγνάτιο, που θα μας απασχολήσει αμέσως

αναζητώντας τους Έλληνες καταδρομείς.

Οι Ευζώνοι στο μεγαζύ διάστημα συμπίπτουν προς την περιοχή "Βουλταϊλίκια" το σημερινό Σιδηροχώρι - Παγγαίου. Στόχος τους να κατέβουν στην ακτή τη νύκτα. Εκεί πιστεύαν ότι θα τους περιμένε το ατμόπλοιο για να τους παραλάβει όπως ήταν προγραμματισμένα.

Αγνοούν ότι είναι ήδη κυκλωμένοι από εχθρικό στρατό και μαινόμενα στίφη μπισιμπουζούκων που τους αναζητούν.

Το πρωί η ανοσία ενός από τους αρχηγούς (κανείς δεν έμαθε ποτέ ποιος ήταν), οδήγησε το σώμα στην εξόντωση. Διέταξε το σαλπικτή να σαλπίσει για να συγκεντρωθούν οι άνδρες. Το σάλπισμα έγινε, η προδότη φωνή που οδήγησε τους Τούρκους να τους βρουν.

Η μάχη ήταν σκληρή. Οι Έλληνες πολέμησαν γενναία. Μερικοί επιχειρούν να διασπάσουν τον κλοιό. Από τους τότε τουρκικούς μαχαλάδες Βελτζιλέρ και Δεβεκλή προσπαθούν να διαφύγουν προς το όρος Σύμβολο. Όμως οι Τούρκοι χωρικοί και μπισιμπουζούκοι τους κτυπούν μέσα από τα σπίτια και τους σκοτώνουν

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

του καθηγητή Κώστα Φωτιάδη

παρακάτω, γιατί έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην μετανάστευση των χριστιανών και στην προσωρινή μεταφορά της μητροπολιτικής έδρας, γνωρίζουμε ότι πέθανε το 1786 και τάφηκε στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους της Μαρσιούπολης.

Ενα χρόνο μετά το θάνατό του, η Ιερά Σύνοδος της Ρωσίας ίδρυσε για τους χριστιανούς της Κριμαίας επισκοπή, της οποίας ο επίσκοπος έφερε τον τίτλο "Επίσκοπος Θεοδοσίας και Μαρσιούπολεως". Έδρα της επισκοπής ορίστηκε αρχικά η Θεοδοσία. Αργότερα όμως μεταφέρθηκε στο Στάρικ Κρημ, σ' ένα μικρό ανάκτορο που χτίστηκε για την αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β'.

Η επισκοπή αυτή καταργήθηκε το 1799 με τη μετάθεση του πέμπτου κατά σειρά επισκόπου Χριστόφορου Σουλιμά στο Χάρκοβο. Η θρησκευτική διοίκηση των χριστιανών ανατέθηκε τότε στον αρχιερέα της Νέας Ρωσίας.

Στην ιστορία της μονής Σουμελά βρίσκουμε αξιόλογες πληροφορίες για τη στενή σχέση της εκκλησίας του Πόντου με τους χρι-

στιανούς της Κριμαίας και γενικά ολόκληρου του Ευζέινου Πόντου. Αναφέρονται επίσης πολλοί μοναχοί του Πόντου ως επισκέπτες της περιοχής αυτής. Είναι γνωστό ότι όλα τα μοναστήρια του Πόντου έστελναν συχνά μοναχούς στις χριστιανικές περιοχές Ευζέινου Πόντου, για να μαζεύουν χρήματα για τις ανάγκες των δεινοπαθόντων χριστιανών και των μοναστηριών. Αυτό γινόταν γιατί την υψηλή εκκλησιαστική εποπτεία των χριστιανών ολόκληρου του Ευζέινου Πόντου είχε από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια η εκκλησία του Πόντου, σύμφωνα με τον 28ο κανόνα της 4ης Οικουμενικής Συνόδου. Το 451 μ.Χ., όταν στην 4η Οικουμενική Σύνοδο στη Χαλκηδόνα ορίστηκαν τα σύνορα των πέντε πατριαρχείων αποφασίστηκε ότι: "Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεί τους Μητροπολίτες της Ασιατικής, Θρακικής και Ποντικής διοικήσεως, έτι δε και τους εν τοις βαρβαρικοίς επισκόπους των προειρημένων διοικήσεων". Οι ερμηνευτές των ιερών κανόνων εξήγησαν τότε ως εξής την παράγραφο αυτή του 28ου κανόνα: "Ποντικοί μεν μητρο-

πολίται ονομάζονται όσοι παρά του Ευζέινου Πόντου και μέχρι της Τραπεζούντος εισί. Ασιανοί δε οι περί την Εφεσον, Λυκίαν, Παφλαγονίαν και τα περίξ αυτών, Θρακικοί δε οι μέχρι Δυρραχίου, Βαρβαρικά δε έθνη εισί τα πλησίον των διοικήσεων τούτων, οίοι εισίν οι Αλανοί και οι Ρώσοι, οι γαρ τη Ποντική οι δε τη Θρακική διοικήσει συμπαράκεινται".

Πέρα από τη θεωρητική θρησκευτική εξάρτηση των δύο εκκλησιών, η αλήθεια των στενών δεσμών και των σχέσεων που υπάρχει ανάμεσα στους Έλληνες του Ευζέινου Πόντου και στους Έλληνες του Πόντου οφείλεται κύρια στη συγγενική καταγωγή τους. Γιατί, αν εξαιρέσουμε έναν ελάχιστο αριθμό Ελλήνων που ζούσαν στις παλιές ελληνικές πόλεις της Ρωσίας (Γιάλτα, Οδησσό), οι υπόλοιποι προέρχονταν από τους Έλληνες του Πόντου και λίγοι από τα τουρκικά παράλια της Μαύρης Θάλασσας. Το 1914 ήταν εγκατεστημένοι στην τότε Ρωσία 650.000 Έλληνες Πόντιοι, σε 290 χωριά και 34 πόλεις. Η παρουσία του ελληνοισμού του Πόντου στη Ρωσία ήταν ζωντανή σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. "Δεν θα είναι υπερβολή", τονίζει ο Ισαάκ Λαυρεντίδης, "αν λεχθεί ότι η μεν Ρωσία κατέκτησε την Καυκασίαν περιοχήν, αλλά ο Έλληνας του Πόντου την αξιοποίησε εργαζόμενος υπό την ασφαλή προστασία του Ρωσικού Κράτους και την μετέβαλε εις πλούσιαν χώραν, υπεραυτάρκη και ευημερούσαν".

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

"Ας ακούω την καμπάνα να κρούει κι' ελεκεί ας αποθάνω"

Αυτή ήταν η ευχή και η επιθυμία μιας καλομάνας (γιαγιάς) από το χωριό Σακίρε της Γεωργίας της Σοβιετικής Ένωσης. Το Σακίρε είναι ένα χωριό, ανάμεσα σε βουνά. Και περιτριγυρισμένο καθώς είναι από χωριά Γεωργιανών και Μουσουλμάνων ζει τη μοναξιά του. Μια μοναξιά γεμάτη από πόνο και νοσταλγία για καθετί το ελληνικό, για καθετί που να τους θυμίζει την πίστη τους. Η εκκλησία του χωριού χρόνια και χρόνια παραμένει αλειτούργητη. Ούτε παπάς

ούτε ψάλτης. Τουλάχιστον να υπήρχε καμπάνα για να άκουγαν τη φωνή της... Η μικρότερη καμπάνα κοστίζει 70.000 δρχ. Πού τα χρήματα! Να όμως, που η επιθυμία των Ποντίων του χωριού Σακίρε βρήκε την ανταπόκριση της αγάπης των ακροατών του ραδιοφωνικού σταθμού της Π.Ο.Π.Σ. Σε λίγα λεπτά συγκεντρώθηκαν όχι μόνο 70.000 δρχ., αλλά 150.000 δρχ. Η καμπάνα αγοράστηκε και ήδη βρίσκεται στο χωριό Σακίρε. Τί χαρά στο πρώτο άκουσμά της!

υποχρέωσανε μαθητές του σχολείου να τα θάψουν με τα χέρια τους έξω από την κωμόπολη.

Η πομπή των αιχμαλώτων κουβαλώντας μερικά από τα κεφάλια των αποκεφαλισθέντων συνέχισε την πορεία προς την Καβάλα. Στην διαδρομή τουρκικός όχλος από την Πρέντζοβα (Αρμιασινά) και Κίναλη (Κοκκινόχωμα) ξέσπασε τα σαδιστικά του ένστικτα πάνω στα κορμιά των άμοιρων αιχμαλώτων πολλούς από τους οποίους σκοτώσανε.

Στην Καβάλα οι αιχμάλωτοι φθάσανε σ' ελεεινή κατάσταση, μισόγυμνοι κι αιμοραγούντες. Οι Τούρκοι Καβαλιώτες από την ώρα που πληροφορήθηκαν για την απόβαση Ελλήνων στο Παγγαίο είχαν ξεσηκωθεί να σφάξουν τον ελληνικό πληθυσμό της Καβάλας που τότε ανέρχονταν σε 6 - 7 χιλιάδες περίπου και να λεηλατήσουν τις περιουσίες τους. Οι Έλληνες Προεστοί με τη συμπαράσταση των Προξένων των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων που έδραναν στην Καβάλα παρορυσιασθήκανε στον τότε Καϊμακάμη της πόλης Εμίλ μπέη και ζητήσανε την προστασία του.

μαχητές που σκοτώθηκαν ή αιχμαλωτίστηκαν ήσαν και Έλληνες χωρικοί από την Ντρέσνα που βοήθησαν το Ελληνικό Σώμα του Δημαρά και πολέμησαν παλληκαρίσια μαζί τους. Δεν γνωρίζουμε τα ονόματά τους. Δεν γνωρίζουμε αν ήσαν οργανωμένοι στην Εθνική Εταιρεία από τον Παρασκευόπουλο ή άλλον. Δεν γνωρίζουμε αν είχαν προετοιμασθεί για την απόβαση και από ποιούς. Πάντως κατά τον φαρμακοποιό Δακόπουλο υπολογίζονται σε 30 - 40 που μάλιστα περίμεναν τους Έλληνες καταδρομείς. Οποιοι κι αν ήσαν, όσοι κι αν ήσαν, τους αξίζει σήμερα ο δικαίος έπαινος για τον πατριωτισμό τους και τη θυσία τους. Η τύχη όλων ήταν τραγική. Όσοι δεν σκοτώθηκαν στη μάχη δεινοπάθησαν ως αιχμάλωτοι.

Γύρω στο μεσημέρι οι Τούρκοι μεταφέρανε Έλληνες αιχμαλώτους στην Ελευθερούπολη (Πράβι). Ήταν μια φρικιαστική πομπή όπου δεσπόζανε τα κεφάλια των αποκεφαλισθέντων μαχητών.

Τα κεφάλια των άτυχων αυτών Ελλήνων τα επιδείχανε για λίγες ώρες στην κεντρική πλατεία. Φρικτά νικητήρια τρόπαια στα μάτια των τρομαγμένων ραγιάδων. Λέγεται ότι το απόγευμα

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Ανοιχτές είναι οι πόρτες της Π.Ο.Π.Σ.

Κέντρο Υποδοχής σε συνεργασία με το κράτος έχει δημιουργήσει η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων στα γραφεία της (οδός Βασ. Ηρακλείου 43, Θεσ/νίκη) για τα αδελφια μας που έρχονται από τη Σοβιετική Ένωση.

Το Πανποντιακό Μνημείο

Καρποφορούν οι προσπάθειες της Π.Ο.Π.Σ. όπως προκύπτει από σχετική ανακοίνωσή της για την ανέγερση του Πανποντιακού Μνημείου. Επικροτούμε το "ΔΕΣΜΟ" (έγκριτη εφημερίδα της ΠΟΠΣ) που γράφει: "Ο Ποντιακός Ελληνισμός δικαιούται το δικό του χώρο προσκυνήματος, το δικό του ιστορικό συνδετικό κρίκο με τον πολιτισμό και την κουλτούρα του Πόντου".

Στα Γραφεία της Π.Ο.Π.Σ. ο Δήμαρχος Τυφλίδας

Κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Δημάρχου Τυφλίδας κ. Αντριάντζε στα γραφεία της Π.Ο.Π.Σ. ζητήθηκε μεταξύ άλλων, να δοθούν Γραφεία για τη στέγαση των Ποντιακών Συλλόγων της Τυφλίδας.

"Αγιος Γεώργιος Περιστερώτας"

Με λαμπρότητα και πανηγυρικές εκδηλώσεις γιορτάστηκε και φέτος (24-4-1991) στο Ροδοχώρι της Νάουσας η ιστορική γιορτή του Αγίου Γεωργίου Περιστερώτας από το ομώνυμο σωματείο. Χιλιάδες οι πιστοί που προσήλθαν και φέτος στη χάρη του Αγίου Γεωργίου Περιστερώτα.

Πλούσιο και δημιουργικό το έργο του Σωματείου "Παναγία Σουμελά"

Το Σωματείο "Παναγία Σουμελά" έχει μία ακτινοβολία Πανελλήνια και Παγκόσμια. Είναι ένα Σωματείο θα έλεγε κανείς που βρίσκεται στην πιο ψηλή κορυφή.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ

ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

1. Ποντιακή Εστία

Κυκλοφόρησε όπως πάντα το σπουδαίο περιοδικό "Ποντιακή Εστία", τριμηνιαίο λαογραφικό περιοδικό της Παναγίας Σουμελά, βραβείο Ακαδημίας Αθηνών, Θεσσαλονίκη Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος, 1990, περίοδος Β' - χρόνος 15ος, τεύχος 83. Τα περιεχόμενά του πλούσια και σπουδαία.

2. Ρωμανία

Κυκλοφόρησε το νέο αξιόλογο περιοδικό "Ρωμανία" δίμηνο περιοδικό του Κέντρου Ποντιακών Μελετών (ΚΕ.ΠΟ.ΜΕ), Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1991, αριθμός τεύχος 5, περιλαμβάνει πολλά σπουδαία και αξιόλογα κείμενα.

3. Δεσμός

Μαχητική εφημερίδα της ΠΟΠΣ Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1990, αρ. φύλλου 18-19. Μία εφημερίδα με πλούσια ειδησεο-

γραφία και με σπουδαία άρθρα. Η φωνή της φτάνει και πέρα από τους ωκεανούς.

4. Η Κυριακάτικη Ποντιακή Σελίδα του "ΛΑΟΥ" (Βέροιας)

Μία καθαρά ποντιακή σελίδα που έκανε την επανεμφάνισή της την Κυριακή 14-4-1991. Υπόσχεται πολλά. Εμείς με όλη μας την καρδιά καλωσορίζουμε και την ευχόμαστε ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ στην ωραία της προσπάθεια.

5. Ποντιακά Νέα

Δεκαπενθήμερη ειδησεογραφική εφημερίδα, έτος 13, αρ. φύλλου 262, 30 Μαρτίου 1991. Μία εφημερίδα με πλούσια ειδησεογραφία.

6. Ενωση Ποντίων

Μηνιαία Παγκόσμια Ποντιακή εφημερίδα, χρόνος 16ος, αρ. φύλλου 161, Μάρτιος 1991. Μία εφημερίδα που προσφέρει επικαιρότητα.

14. Εγγράφηκαν μέσα στο 1990 νέα μέλη.

15. Το Ιερό Ίδρυμα ήταν συνδιοργανωτής του Συμποσίου ποντιακής λογοτεχνίας που έγινε στις 19 και 20 Ιανουαρίου 1991.

16. Προγραμματίζονται: α) Οργάνωση και πραγματοποίηση ειδικής γιορτής και τα 40 χρόνια. β) Έκδοση Β' τόμου "Ποντιακού Οικισμού", γ) Επανεκδόση της ιστορίας της Παναγίας Σουμελά Ρ. Παπαδημητρίου, δ) Εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης, ε) Πνευματικές και κοινωνικές εκδηλώσεις και η γιορτή των γραμμάτων.

Τα εξήντα χρόνια της δημιουργικής του προσφοράς γιόρτασε ο Σύλλογος "Αργοναύτες - Κομνηνοί" της Καλλιθέας Αθηνών

Στις 20 Ιανουαρίου 1991 γιορτάστηκε σε πανηγυρική εκδήλωση η επέτειος της συμπλήρωσης των 60 χρόνων της ίδρυσης του Συλλόγου "Αργοναύτες - Κομνηνοί". Κι όλα αυτά τα χρόνια το θαυμάσιο αυτό Σωματείο είχε μία πορεία συνεχούς προσφοράς όχι μόνο στην παράδοση αλλά και σε κοινωνικά και εθνικά θέματα. Είναι ένα από τα δημιουργικά Σωματεία και ο "Αργοναύτης" με τη σειρά του εύχεται στους Αργοναύτες - Κομνηνούς Καλλιθέας Αθηνών "Ετη πολλά".

Μία αξιόπαινη ενέργεια

Ο Ποντιακός Σύλλογος "Νέος Καύκασος" έστησε μέσα στο περίβολο του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου της Κοινότητας Νέου Καυκάσου του Ν. Φλώρινας την πρωτομνημό του ενομαρτύρου Μακεδονομάχου Μητροπολίτη Κορυτσάς Φωτίου.

Ως γνωστόν ο Μητροπολίτης Φώτιος και κατά κόσμο Ηλίας Καλπακίδης γεννήθηκε στο χωριό Τσαγαράκι της Κερασούντας του Πόντου. Δολοφονήθηκε για την πατριωτική του δράση στις 9-9-1906, έξω από την Κορυτσά.

Το 3ο Παγκόσμιο Ποντιακό Συνέδριο

Με εντατικό ρυθμό συνεχίζονται από την ΠΟΠΣ οι προετοιμασίες για την διεξαγωγή του 3ου Ποντιακού Συνεδρίου. Η ΠΟΠΣ φιλοδοξεί το συνέδριο "αυτό να αποτελέσει το σημαντικότερο γεγονός της νεότερης ιστορίας του Ποντιακού Ελληνισμού". Καλή επιτυχία με όλη μας την καρδιά στη μεγάλη αυτή προσπάθεια της ΠΟΠΣ.

Σκακιστικό Τμήμα στη Σταυρούπολη

Ο δραστήριος Ποντιακός Σύλλογος "ΑΚΡΙΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ" της Σταυρούπολης Θεσσαλονίκης, παράλληλα με τις άλλες δραστηριότητές του (χορός, τραγούδι, λύρα, θέατρο, κ.λ.π.) θα επαναλειτοουργήσει σε σωστή βάση το σκακιστικό της τμήμα. Οραία η απόφαση του Δ.Σ. του Συλλόγου "Ακρίτες του Πόντου".

Ποντιακός Σύλλογος και στην Κώ

Ποντιακό Σύλλογο Ίδρυ-

σαν και επί έντιμοι που βρίσκονται στο νησί Κώ με την επωνυμία "Ο Ξενιτέας". Είναι να τους θαυμάσει κανείς!

Κέντρο Υποδοχής λειτουργεί στην Ε.Λ. Θεσ/νίκης για τους Πόντους της Σ.Ενώσης

Η Εύξεινος Λέσχη Θεσ/νίκης έχει διαμορφώσει συγκρότημα Γραφείων της για την υποδοχή των συμπατριωτών μας που έρχονται από τη Σοβιετική Ένωση. Το Κέντρο υποδοχής λειτουργεί στη Λεωφόρο Νίκης 1, τηλ. 225.050, σ' όλες τις ημέρες εκδηλώσεις και τις εργάσιμες ώρες. Ακόμα σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος του υπέροχου αυτού Σωματείου κ. Πέτρος Προκοπίδης προσκλήθηκε από το Δήμαρχο Μόσχας κ. Γαβριήλ Ποπώφ (συμπatriώτη μας) να μιλήσει στο Α' Συνέδριο του Πανερωσιακού Συνδέσμου Ελλήνων της ΕΣΣΔ.

Γιορταστικό λαϊκό πανηγύρι στο χωριό γερόντων

Σύμφωνα με το πρόγραμμα του Πανελληνίου Οίκου Ευγηρίας "Η Αναγέννηση" θα πραγματοποιηθούν την 1η Μαΐου στο χωριό γερόντων, που βρίσκεται στο Πολυδέντρι Λαγκαδά γιορταστικές εκδηλώσεις.

Συνεχίζονται οι εργασίες της κατασκευής του Οίκου Ευγηρίας της "Μέριμνας Ποντίων Κυριών"

Το ιστορικό και φιλικό Σωματείο "Μέριμνα Ποντίων Κυριών" συνεχίζοντας το θεάρεστο έργο του κατασκευάζει τον Οίκο Ευγηρίας, "Διαμαντιδείου Στέγη" στο οποίο θα φιλοξενηθούν άτομα της τρίτης ηλικίας. Ηδη έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες του σκελετού και γρήγορα θα αρχίσουν και οι εργασίες τοιχοποιίας. Το ιστορικό αυτό Σωματείο που ξεκίνησε το δημιουργικό του έργο πριν 87 χρόνια (στην Τραπεζούντα) έχει διαμορφώσει ιδιόκτητο διαμέρισμά του σε ξενώνα υποδοχής και φιλοξενίας για τις ανάγκες των συμπατριωτών μας που έρχονται από την Σοβιετική Ένωση. Η παράδοση της προσφοράς συνεχίζεται.

Εντυπωσιακές οι δραστηριότητες του Μορφωτικού Συλλόγου Ν. Νικομηδείας Βέροιας

Εδώ και δύο μήνες ο Μορφωτικός Σύλλογος Ν. Νικομηδείας έχει καταγράψει στο ενεργητικό του τις παρακάτω δραστηριότητες:

- Απέσπασε το πρώτο βραβείο στο καρναβάλι Μακροχωρίου

- Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποίησε τον ετήσιο αποκριτικό χορό του

- Πραγματοποίησε γιορταστική εκδήλωση για το Πάσχα, που άφησε άριστες εντυπώσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Νέα Νικομηδεία είναι ένα από τα μεγάλα Ποντιοχώρια του Ν. Ημαθίας, οι κάτοικοι του οποίου διατηρούν τις ποντιακές παραδόσεις.

Οι Πόντιοι φοιτητές στην Πτολεμαίδα με τον "Χωρέτε" του Φ. Κτενίδη

Στο κινηματοθέατρο "Α-

χιλλειών" της Πτολεμαίδας η Εύξεινος Λέσχη Πτολεμαίδας οργάνωσε στις 31 Μάρτη θεατρική παράσταση με ιδιαίτερη επιτυχία. Παρουσιάστηκε ο "Χωρέτες" του Φίλωνα Κτενίδη από την θεατρική ομάδα του Συλλόγου Ποντίων Φοιτητών Σπουδαστών Θεσ/νίκης.

Οι Πόντιοι Φοιτητές Σπουδαστές της Θεσσαλονίκης κατόρθωσαν να ψυχαγωγήσουν τους τετρακόσιους και πλέον συμπatriώτες μας που κατέκλυσαν το "Αχιλλείο" με τις εύθυμες καταστάσεις του έργου.

Οι Πόντιοι Φοιτητές είχαν επιλέξει το "Χωρέτε" γιατί μέσα από τις κωμικές σκηνές περνάει ξεκάθαρα ένα μήνυμα για τις νέες γενιές των προσφύγων.

Συγχαρητήρια θερμά στέλνει ο "Αργοναύτης" στους φοιτητές μας που κρατούν και διατηρούν την παράδοση. Ακόμα τους εύχεται υγεία και πρόοδο στα μαθήματά τους.

Εντυπωσιακή η δράση του "Φάρου" Ποντίων Πατρών

Μία ανοδική πορεία έχει το Σωματείο "Φάρος" Ποντίων Πατρών.

Μία πορεία πέρα από κάθε στενή έννοια. Ένα Σωματείο που καταξιώθηκε και πέρα από τα όρια της Αχαΐας, Συγκεκριμένα από το δραστήριο αυτό Σωματείο πραγματοποιήθηκαν από τις αρχές

του έτους εκδηλώσεις αγάπης για τους γερόντους, αναπήρους και για τους συμπatriώτες μας που ήρθαν από τη Σοβιετική Ένωση, κ.λ.π.

Την αποστολή ιερών στην ΕΣΣΔ ζήτησε η ΠΟΠΣ για τους συμπatriώτες μας

Τον Αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής που πρόσφατα βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη επισκέφθηκε στο υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης ο Πρόεδρος της ΠΟΠΣ και τον ενημέρωσε σχετικά με τα προβλήματα των συμπatriωτών μας της Σοβιετικής Ένωσης.

Για την πλήρη ενημέρωση των αναγνωστών μας παραθέτουμε την προσφώνηση του κ. Στέφανου Τανιμανίδη προς τον Αρχιεπίσκοπο κ. Ιάκωβο:

"Σεβασμιότατε,

Με ιδιαίτερη χαρά και σεβασμό σας καλοδεχόμαστε στη Μητρόπολη των προσφύγων, την Θεσσαλονίκη μας.

Εγώ προσωπικά, τα μέλη του Δ.Σ. της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων, αλλά και το σύνολο των σωματείων μελών (152) σε όλη την Ελλάδα, γνωρίζουν το ενδιαφέρον που έχετε επιδείξει μέχρι τώρα για το θέμα των αδελφών μας Ελληνοποντίων της Σ. Ένωσης που επιστρέφουν συνεχώς

στην Εθνική τους Εστία.

Θα παρακαλούσαμε να μεσολαβήσετε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως για την αποστολή Ιερών, που τόσο ανάγκη έχουν τα αδελφια μας που ζουν εκεί, δίνοντάς τους ανάλογα κίνητρα. Τις περιοχές που χρειάζονται ιερά μπορούμε να σας τις προτείνουμε ύστερα από συνεννόηση που θα έχουμε με τα Σωματεία των Ελλήνων της Σ. Ένωσης. Ακόμη θέλουμε να σας πληροφορήσουμε ότι η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων, έχει συστήσει το μοναδικό γραφείο Υποδοχής σ' όλο τον κόσμο που υποδέχεται τους αδελφούς μας, τους βοηθάει μέσα στις δυνατότητές της και τους κατευθύνει για την κοινωνική ένταξή τους στην Ελλάδα.

Γι' αυτό αποφασίσαμε από κοινού όλες οι Ποντιακές Ομοσπονδίες του κόσμου να ανεγείρουμε Πολύκεντρο φιλοξενίας στη Θεσσαλονίκη κόστους 100.000.000 δρχ. Το κέντρο αυτό θα έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας, των προσφύγων αδελφών μας και στη συνέχεια έχουμε την πρόθεση να το χρησιμοποιήσουμε σαν Πνευματικό - Πολιτιστικό κέντρο της Ομογένειας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΟΣ ΜΙΜΗΣΗ Η Α.Ε.Π. ΒΕΡΟΙΑΣ

Ο καταξιωμένος προπονητής της Α.Ε.Π. Στέφανος Γαϊτάνος την στιγμή που έκλεισε την συνεργασία του με την ποντιακή ομάδα ενώ δέχεται τα συγχαρητήρια του φίλου Αντώνη Παναγιωτίδη, ενώ διακρίνονται αριστερά ο πρόεδρος Βασίλης Φωπιάδης και δεξιά ο αλιεργάτης Νίκος Θεοδωρίδης.

Μία τυχαία συνάντηση είχε ο "Αργοναύτης" στις 17-4-1991 στο σταθμό ΒΕΡΓΙΝΑ TV, με τον εξαιρετικό προπονητή της Α.Ε.Π. ΒΕΡΟΙΑΣ, κ. Στέφανο Γαϊτάνο, ο οποίος ως γνωστό έχει μία μεγάλη προσφορά στο ημαθιώτικο ποδόσφαιρο.

Με ευχαρίστηση ο κ. Γαϊτάνος έδωσε απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν την Α.Ε.Π.Β.:

Ερώτηση: Ποιές είναι οι εντυπώσεις σας ως προπονητή από την ΑΕΠ Βέροιας;

Απάντηση: Είναι θα έλεγα ένα Σωματείο παράδειγμα προς μίμηση από πλευράς οργάνωσης και λειτουργίας. Ακόμα ένα σημαντικό στοιχείο αυτής της Ομάδας είναι οι άριστες σχέσεις Διοίκησης, προπονητών

και ποδοσφαιριστών. Στην κυριολεξία είναι μία μεγάλη οικογένεια.

Ερώτηση: Ποιά είναι η γνώμη σας για τη φετινή πορεία της ομάδας;

Απάντηση: Θα την χαρακτηρίζα θετική αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι από τις αρχές του πρωταθλήματος είμαστε μέσα στις πέντε πρώτες ομάδες και παράλληλα πλαισιώσαμε την επαγγελματική ομάδα από ένα μεγάλο αριθμό ερασιτεχνών παιχτών τους οποίους προωθήσαμε από την ερασιτεχνική ομάδα. Ήταν ένας πολύ καλός συνδυασμός πορείας προς την κορυφή και υποδομή.

Ερώτηση: Τί θα μας λέγατε για το μέλλον της Α.Ε.Π.Β.;

Απάντηση: Πιστεύω ότι υπάρχουν οι προοπτικές ώστε η Α.Ε.Π.Β. να εδραιωθεί στις κορυφαίες θέσεις του βαθμολογικού πίνακα του νέου πρωταθλήματος, να παίξουμε καλύτερο ποδόσφαιρο και να φέρουμε στην επιφάνεια ένα μεγάλο αριθμό νέων παικτών. Αλλά πιστεύω ότι σ' αυτήν την μεγάλη προσπάθεια βασικό ρόλο θα παίξει και ο φίλαθλος κόσμος με την ηθική και την υλική του βοήθεια.

Αυτά τα τόσα ενδιαφέροντα μας είπε ο κ. Γαϊτάνος. Συμμεριζόμαστε και εμείς την αισιοδοξία του για την αγαπημένη μας ομάδα, των Ποντίων Βέροιας, και την ευχόμαστε πάντα ανοδική πορεία.

"Αργοναύτης"